

feilbarlige, og alle våre vurderinger kan trekkes i tvil. Det er derfor en vesentlig forskjell på å anta at noe er sant fordi det ennå ikke er motbevist, og å anta at noe er sant fordi man sensurerer forsøk på motbevis (Mill, 1859/1991, s. 22).

Betydningen av denne forskjellen er spesielt viktig når vi skal ta valg. For å ta fornuftige avgjørelser om hva vi bør gjøre i ulike sammenhenger, trenger vi kunnskap om relevante saksforhold. Vi må også overveie hva som er sannsynlige konsekvenser av å gjøre det ene eller det andre, hvilke konsekvenser som er ønskelige, og hvilke tilgjengelige og tillatelige handlingsalternativer som finnes. Vi har liten grunn til å regne våre vurderinger som velbegrunnede hvis de unndras kritikk. Dette gjelder ikke minst i politiske sammenhenger. Det er myndighetene som har det overordnede ansvaret for borgernes velferd. Skal vi stole på at myndighetene tar dette ansvaret tilstrekkelig på alvor, må fri meningsutveksling være tillatt. Kun så lenge enhver mening kan trekkes i tvil uten frykt for straff, har vi grunn til å tro at våre myndigheter gjør rimelige vurderinger av hva som er til mest gagn for oss som samfunn.

Nytteverdien ved å bli konfrontert med sanne oppfatninger er antakelig lett å forstå. Men hvorfor taper vi på å sensurere usanne oppfatninger? Det er liten gevinst forbundet med å erstatte sannhet med usannhet. Og gitt at nytte er målestokken for rett og galt, hva kan da være galt med å forby usanne ytringer? Selv om vi har svært gode grunner til å tro at en oppfatning er feil, er det ifølge Mill likevel verdifullt å måtte ta stilling til den. Verdien ligger i det intellektuelt skjerpene ved å vurdere synspunkter og argumenter som avviker fra det en selv tror eller vet er riktig.

Når vi må diskutere og begrunne eget ståsted overfor meningsmotstandere, mister vi ikke så lett av syne grunnene til å foretrekke visse oppfatninger fremfor andre. Gjennom overveielser av motargumenter gjør vi oppfatninger til våre egne. Vi gjør dem til oppfatninger vi står inne for og er beredte til å forsvare.

Konfrontasjonen med usanne oppfatninger bidrar slik sett til å holde sannheten levende. Den forhindrer at sanne oppfatninger forfaller til døde dogmer vi tror på, uten å ha klart for oss hvorfor vi bør anse dem som sanne (Mill, 1859/1991, s. 40–43).

Legger vi Mills syn til grunn, er det for eksempel nyttig å bli konfrontert med meningene til dem som tviler på om menneskelig aktivitet i dag bidrar til en farlig oppheting av jordas atmosfære. Selv om det er urimelig å tro at vi kan fortsette å slippe ut klimagasser i dagens tempo, er vi tjent med å diskutere synspunktene til dem som mener klimaforskningen er på ville veier. Én grunn til at vi er tjent med å diskutere disse synspunktene, er at det tilfredsstiller våre naturlige interesser som «progressive vesener» med høyere evner og behov. Å drøfte og gjennomtenke synspunkter bidrar til å utvikle intellektet, og setter oss bedre i stand til å ta ansvar for våre egne liv.

En annen grunn til at vi er tjent med å diskutere disse synspunktene, er at det gjør oss mer motstandsdyktige mot feilaktige oppfatninger som kan bidra til uheldige politiske veivalg. Tar vi motargumentene i betraktning, forstår vi ikke bare hva som taler til fordel for at menneskeskapte klimaendringer er et problem, men også hvorfor motargumentene ikke holder. Da gir vi heller ikke så lett etter i møte med dem som forsøker å ufarliggjøre den måten vi i dag utnytter naturressurser på.